

Inhoud

Inleiding	13
1 De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	21
1.1 Wat houden de Wmo 2007 en de Wmo 2015 in?	21
1.1.1 De drie transities	22
1.1.2 Achtergronden	26
1.1.3 Doelen en uitgangspunten	28
1.1.4 Extra taken van de gemeenten	31
1.1.5 Doelgroepen	36
1.2 Betekenis voor welzijnsorganisaties, professionals en burgers	37
1.2.1 Wat vraagt de Wmo van welzijnsorganisaties?	37
1.2.2 Wat vraagt de Wmo van jou als professional?	42
1.2.3 Gevolgen Wmo voor professionals en burgers	44
2 Empowerment	53
2.1 Theorie: het empowermentparadigma	55
2.1.1 Meerlagige interafhankelijkheid	56
2.1.2 De capabilitybenadering	58
2.1.3 Positieve gezondheidszorg	66
2.1.4 De betekenis van de capabilitybenadering voor het sociaal werk en de gezondheidszorg	74
2.2 Microniveau: persoonlijke empowerment	77
2.2.1 Wat is persoonlijke empowerment?	77
2.2.2 Houdingsaspecten van de begeleider	80
2.2.3 Mensen met een beperking	103
2.2.4 ICT binnen zorg en welzijn	106
2.3 Mesoniveau: communityempowerment	114
2.3.1 Civil society en inclusief beleid	114
2.3.2 Wat is een gemeenschap?	116
2.3.3 Versterken van communityempowerment	118
2.3.4 Rol van de professional	119
2.3.5 Samenhang tussen communityempowerment en persoonlijke empowerment	121
2.4 Mesoniveau: organisatie-empowerment	125
2.4.1 Empowering en empowered organisaties	125
2.4.2 Lerende organisatie	127

3 Empowerment en superdiversiteit	131
3.1 Theorie: superdiversiteit	131
3.2 Theorie: de begrippen cultuur, identiteit en beeldvorming	133
3.2.1 Cultuur	133
3.2.2 Identiteit	138
3.2.3 Beeldvorming	141
3.3 Theorie: leef- en belevingswereld van mensen met een migratieachtergrond	142
3.3.1 Invloed van religie	143
3.3.2 Invloed van de gemeenschap	144
3.3.3 De zoektocht naar een eigen weg	145
3.3.4 De zoektocht naar zichzelf	146
3.3.5 De kracht van mensen met een migratieachtergrond	148
3.3.6 Verlieservaringen	149
3.3.7 Generatie- en cultuurverschillen tussen mensen met een migratieachtergrond	150
3.4 Microniveau: de attitude van de professional	155
3.4.1 Ieder mens is uniek	156
3.4.2 Oog voor verschillende referentiekaders	157
3.4.3 Houdingsaspecten en vaardigheden	161
3.4.4 Narratieve vaardigheden	163
3.4.5 Flexibel omgaan met de taalbarrière	165
3.4.6 Aandacht voor loyaliteiten in de familie	167
3.4.7 Aandacht voor inburgering	168
3.4.8 Aandacht voor ambities	169
3.4.9 Zich bewust worden van onbewuste processen	169
3.5 Mesoniveau: communityempowerment en (etnisch-)culturele diversiteit	172
3.6 Mesoniveau: organisatie-empowerment en (etnisch-)culturele diversiteit	176
4 De sociaalnetwerkmethodiek	181
4.1 Theorie: achtergronden	182
4.1.1 Het overheidsstreven naar meer zelfstandigheid	182
4.1.2 Groter beroep op vrijwilligers	182
4.1.3 Sociale verbanden	185
4.2 Theoretische achtergronden van de sociaal netwerkmethodiek	187
4.2.1 Sociaal kapitaal	188
4.2.2 Zorgkracht van sociale netwerken	189
4.2.3 Preventieve en curatieve functie van de sociaal netwerkmethodiek	192

4.3	Theorie: wat verstaan we onder een sociaal netwerk?	194
4.3.1	Definities en varianten	194
4.3.2	Samenstelling	196
4.3.3	Kenmerken	198
4.3.4	Structuur	203
4.4	Microniveau: systematische aanpak van de sociaal netwerkmethodiek	205
4.5	Fase 1 Inventariseren van het sociaal netwerk	206
4.5.1	Werken met het ecogram	208
4.6	Fase 2 Analyseren van de mogelijkheden van het sociaal netwerk	223
4.7	Fase 3 Opzetten van een werkplan	226
4.8	Fase 4 Uitvoeren van het werkplan	230
4.8.1	Jouw rol als begeleider	230
4.8.2	De interactie tussen de cliënt en zijn netwerk	231
4.8.3	Versterking van het netwerk	239
4.8.4	Een beroep doen op het netwerk	252
4.8.5	Het organiseren van een familiegesprek	255
4.8.6	Het organiseren van een netwerkberaad	261
4.9	Fase 5 Evalueren en consolideren van de bereikte resultaten	269
4.9.1	Tussentijdse evaluaties	269
4.9.2	Eindevaluatie	269
4.9.3	Consolideren	270
4.10	Attitude van de hulpverlener	271
4.10.1	Zie de cliënt in de context van zijn omgeving	271
4.10.2	Meerzijdige partijdigheid	272
4.10.3	Wees terughoudend met daadwerkelijke hulp	273
4.10.4	Inzicht in je verschillende rollen	273
4.10.5	Interprofessioneel samenwerken	274
4.11	Mesoniveau: de sociaal netwerkmethodiek en communityempowerment	280
4.11.1	Aangepaste sociaal netwerkmethodiek	281
4.11.2	Het wijkecogram	282
4.11.3	De verschillende rollen bij communityempowerment	286
4.11.4	Het sociaal kapitaal van buurten	286
4.11.5	Van digitale naar maatschappelijke participatie	287

5 De sociaal netwerkmethodiek en etnisch-culturele diversiteit	291
5.1 Microniveau: aandachtspunten bij de eerste fasen van de sociaal netwerkmethodiek	292
5.1.1 Fase 1 Inventariseren van het sociaal netwerk	292
5.1.2 Fase 2 Analyseren van de mogelijkheden van het sociaal netwerk	294
5.1.3 Fase 3 Opzetten van een werkplan	295
5.1.4 Fase 4 Uitvoeren van het werkplan	296
5.2 Mesoniveau: de sociaal netwerkmethodiek en communityempowerment	299
5.2.1 Sociale cohesie versterken	299
5.2.2 Effectieve voorlichting	302
5.2.3 Doorwerking naar persoonlijke empowerment	304
6 Ethiek en ethisch handelen	307
6.1 Wat is ethiek?	308
6.2 Moraal, waarden en normen	309
6.3 Ethische theorieën	310
6.3.1 Gevolgenethiek	310
6.3.2 Plichtethiek	311
6.3.3 Deugdenethiek	312
6.4 Beroepsethiek	313
6.5 Beroepscodes	314
6.5.1 Beroepsethiek en ethisch handelen voor professionals in (gezondheids)zorg en welzijn	315
6.6 Moreel beraad	316
6.6.1 Morele dilemma's	317
6.6.2 Stappenplan voor ethische analyse en beoordeling	318
6.7 Organisatie en ethiek	319
Literatuur	323
Register	333
Over de auteur	343